

Varovanje bolnikovih pravic po novem zakonu o pacientovih pravicah

Magda Žezlina

Odgovornost za zdravje nosi vsak posameznik in država. **Zakon na področju zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja** določa pravice bolnikov in zavarovancev.

Pod kakšnimi pogoji in merili so te pravice bolnikom dostopne, podrobneje določajo izvršilni predpisi. V tem primeru **Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja**.

Varuhinja je v svojih poročilih vsako leto opozarjala in dajala pobude, da bi se zakonsko uredilo varovanje pravic bolnikov na nacionalni ravni in v vsaki regiji. Ministrstvu za zdravje je bila posredovana tudi pobuda za pripravo zakona o bolnikovih pravicah in varuhu bolnikovih pravic. Sedanja vladna koalicija se je v koalicijski pogodbi zavezala, da bo v svojem mandatu pripravila oba zakona.

Sedanje ministrstvo za zdravje je pripravljalo zakon na podobnih osnovah, kot ga je že zasnovalo to ministrstvo v prejšnji vladi. Oba predlagana zakona pa se nista pripravljala v skladu z zavezo v koalicijski pogodbi, ki je upoštevala tudi predlog varuhinje, ampak je oboje združeno v zakonu o pacientovih pravicah, ki v predlogu za prvo branje in sprejem v Državnem zboru še ni dovolj upošteval pripomb in predlogov bolnikov in civilne družbe. Ta predlog je sicer vseboval vse že veljavne pravice bolnikov, ki se v sedanji zakonodaji pojavljajo razpršeno in za bolnike nepregledno v več zakonih s področja zdravstva, dodane pa so štiri nove pravice. Vse pravice so v nadaljnjem besedilu obrazložene v samostojnih členih. **V naslednjem vsebinskem sklopu se uvaja zastopnike pacientov in določa pritožbene možnosti pacientov, in sicer na prvem in drugem pritožbenem nivoju.**

Na ta predlog je varuhinja bolnikovih pravic posredovala tudi pisne pripombe Ministrstvu za zdravje in Državnemu svetu RS. Koncept zakona ni upošteval bistvenih pripomb. Bistvene pripombe, ki jih je sprejela tudi komisija varuhinje bolnikovih pravic, so bile naslednje:

- 1. Institut varuha bolnikovih pravic mora biti neodvisen, samostojen, delovati mora izven zdravstvenega sistema, s pristojnostjo, da s sistemom sodeluje.**
- 2. Zakon mora jamčiti objektivno personalno in materialno neodvisnost postopkovnih organov.**

Magda Žezlina, prof. ind. ped.

Varuhinja bolnikovih pravic

3. Institut varuha bolnikovih pravic je s ciljem zagotavljanja pogojev za optimalno zdravstvo lahko osnovna podpora preventivni funkciji zdravstva.

4. Izraz »varuh bolnikovih pravic« je povsem ustrezen in ima pravno osnovo v 159. členu Ustave RS, ki v drugem odstavku določa: » Z zakonom se lahko za posamezna področja določijo posebni varuhi pravic državljanov.«

Zakon je sprejel državni zbor RS, na seji 29. januarja 2008. V Ur. l. RS je bil objavljen 11. 2. 2008. Veljati začne 15 dan po objavi, uporabljati pa se začne 6. mesecev po njegovi uveljavitvi.

Zakon ne izpolnjuje večine pričakovanj pacientov in civilne družbe, tudi varuhinje bolnikovih pravic, ga bo pa vseeno potrebno izvajati. Izvajanje zakona bo potrebno spremljati in predlagati spremembe tistih določil, ki se bodo izkazala kot neustrezna.

Pacientove pravice (5 . ČLEN):

Pacientove pravice, ki jih ureja ta zakon, so:

- pravica do dostopa do zdravstvene oskrbe in zagotavljanja preventivnih storitev,
- pravica do enakopravnega dostopa in do enakopravne obravnave pri zdravstveni oskrbi,
- pravica do proste izbire zdravnika in izvajalca zdravstvenih storitev,
- pravica do primerne, kakovostne in varne zdravstvene oskrbe,
- pravica do spoštovanja pacientovega časa,
- pravica do obveščenosti in sodelovanja,
- pravica do samostojnega odločanja o zdravljenju,
- pravica do upoštevanja vnaprej izražene volje,
- pravica do preprečevanja in lajšanja trpljenja,
- pravica do drugega mnenja,
- pravica do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo,
- pravica do varstva zasebnosti in varstva osebnih podatkov,
- pravica do obravnave kršitev pacientovih pravic,
- pravica do brezplačne pomoči pri uresničevanju pacientovih pravic.

Zakon pa ne ukinja mariborske funkcije varuha bolnikovih pravic. O tem bo lahko odločal samo tisti, ki je sklep o ustanovitvi sprejel, to pa je Mestni svet Mestne občine Maribor.